

Faktaark: Hvad betyder det absolutte forbud mod tortur?

Det internationale forbud mod tortur blev stadfæstet umiddelbart efter Anden Verdenskrig som en reaktion på de barbariske handlinger under krigen. For at undgå en gentagelse af krigens rædsler og for at sikre respekten for menneskers værdighed vedtog FN's generalforsamling derfor [Verdenserklæringen om Menneskerettighederne](#) den 10. december 1948. Erklæringen var ikke juridisk bindende, men derimod at betragte som en politisk hensigtserklæring.

48 lande for – ingen stemte imod, mens otte lande undlod at stemme. Artikel 5 lyder ganske enkelt: "Ingen må underkastes tortur eller grusom, umenneskelig eller vanærende behandling eller straf".

Denne artikel er siden blevet en hjørnesten i det internationale værn mod tortur.

Verdenserklæringens forbud mod tortur er siden 1948 blevet gentaget i en række regionale og internationale konventioner, hvilket betyder, at forbuddet er juridisk bindende for de stater, som har tiltrådt konventionerne. Det gælder eksempelvis [Den Europæiske Menneskerettighedskonvention](#) fra 1950 og [FN's Konvention om civile og politiske rettigheder](#) fra 1966. Tortur er med andre ord totalt forbudt i alle de lande, der har tiltrådt en af disse konventioner.

Torturkonventionen

I begyndelsen af 1970'erne viste det sig, at forbuddet mod tortur ikke i sig selv var nok til at udrydde tortur. For at sikre en mere effektiv indsats i kampen mod tortur vedtog en række stater i 1984 derfor FN's [Konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf](#).

I denne konvention defineres tortur som enhver handling, ved hvilken stærk smerte eller lidelse, enten fysisk eller mental, bevidst påføres en person med det formål at fremskaffe oplysninger eller en tilståelse fra denne eller en tredjemand, at straffe ham for en handling, som han selv eller en tredjemand har begået eller mistænkes for at have begået, eller at skræmme eller lægge tvang på ham eller en tredjemand, eller af nogen grund baseret på nogen form for forskelsbehandling, når en sådan smerte eller lidelse påføres af eller på opfordring af en offentlig ansat eller en anden person, der virker i embeds medfør eller med en sådan persons samtykke eller indvilligelse.

Konventionen forpligter staterne til at gøre en ekstra indsats for at komme torturen til livs. Konventionen siger blandt andet, at staterne skal forbyde tortur, retsforfølge torturbøddler, undervise politi og militær om torturforbuddet og give torturofre adgang til erstatning.

Konventionen fastslår samtidig, at: "Ingen særlige omstændigheder af nogen art, hverken krigstilstand eller trussel om krig, indre politisk ustabilitet eller nogen anden offentlig nødstilstand kan påberåbes til retfærdiggørelse af tortur".

Fokus på forebyggelse

For at betone vigtigheden af også at forebygge tortur og anden umenneskelig behandling, blev en [tillægsprotokol](#) til torturkonventionen vedtaget i 2002. Tillægsprotokollen forpligter blandt andet de deltagende stater til at etablere et system med regelmæssige besøg foretaget af uafhængige internationale

og nationale instanser på steder, hvor folk er berøvet deres frihed, eksempelvis fængsler, detentioner og fangelejre.

Danmark har ratificeret både konventionen og tillægsprotokollen.

Tortur trods forbud

Med Menneskerettighedserklæringen fra 1948 – og de efterfølgende konventioner – har man gang på gang bekræftet den enkelte borgers rettigheder, og at det enkelte menneskeliv er ukrænkeligt. To tredjedele af FN's medlemslande har ratificeret – det vil sige godkendt – konventionen mod tortur af 1984. Ingen lande i verden har tilladt tortur formelt, og ingen regering i verden anerkender åbent brugen af tortur.

Trods dette vurderer RCT og Amnesty International, at tortur og umenneskelig behandling finder sted i 98 lande verden over, og at over 60 procent af verdens befolkning – hvad der svarer til 4,2 milliarder mennesker – lever i risiko for at blive udsat for tortur.